

ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੀਖਿਆ

ਫਾਲਸੈ ਜੇ.ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਡਾਲਮੀਆ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ,-ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1957 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 601(ਸੀ) ।

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (V of 1898)-ਧਾਰਾ 155, 173, 207-A ਅਤੇ 208-ਅਨੁਭਵਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ-ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ-ਧਾਰਾ 155(f)-ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਹੋਵੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਧਾਰਾ 173-ਕੋਗਨਿਜ਼ੇਬਲ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕੋਗਨਿਜ਼ੇਬਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ-ਰਿਪੋਰਟ-ਮੁਕੱਦਮਾ, ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ-ਧਾਰਾ 207-A ਅਤੇ 208-ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਫ਼ਾਕਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਹੋਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 155 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 155(1), ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ ਆਫ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਕੇਵਲ ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਜੁਰਮ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜੁਰਮ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਜੁਰਮ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 208 ਦੇ।

ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 207-A ਅਤੇ 208 ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 208 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (A.I.R. 1942 Cal. 593), ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਸਦਾ (I.L.R. 26 Bom. 150 F.B), ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਸਿਵਸਵਾਮੀ ਗੁਰੂਸਵਾਮੀ (A.I.R. 1927 Bom. 440), ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਸ੍ਰੀ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ, ਦੇ 22 ਮਈ, 1957 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 6 ਮਈ, 1957 ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1 ਸੀ ਕਿ ਬੇਨਤੀ ਧਾਰਾ 173, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਪਛਾਣਯੋਗ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ। ਧਾਰਾ 190(1) (ਏ), ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 190(1) (ਬੀ)/ 173, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧਾਰਾ 207-ਏ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਧਾਰਾ 208, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ।

ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਡੀ.ਆਰ. ਕਾਲੀਆ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਚ.ਆਰ. ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਲ, ਮੋਹਤਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਫਾਲਸਾ, ਜੇ.-ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਡਾਲਮੀਆ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ।

21 ਸਤੰਬਰ, 1955 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਇਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 409, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। 2,00,00,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹਿੱਤ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਲੰਮੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, 26 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਇਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 173, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਅੱਠ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409 ਅਤੇ 477-A, 120-B ਨਾਲ 409, 110-ਬੀ ਨਾਲ 477-A ਅਤੇ 120-ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ 477-ਏ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 196-ਏ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 409 ਅਤੇ 477-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ 120-ਬੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਧਾਰਾ 207-A, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਕੀ ਧਾਰਾ 208 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪੂਰੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਿ 1956 ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੇਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 207-A ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈ, ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 208 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਸੇਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 409, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਾ 477-A ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ (ਭਾਵ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 154 ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ) ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਤੱਤ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜੇ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਇੱਕ *ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ* ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 477-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਲਈ, ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 155 (2) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਧਾਰਾ 477-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 173, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਧਾਰਾ 477-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਥਾਪਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 208, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਰਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 155(1), ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਜੁਰਮ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜੁਰਮ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ *ਨਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ* (A.I.R. 1942 Cal. 593.) ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਵਿੱਚੋਂ ਅਫੀਮ ਵਾਲਾ ਥੈਲਾ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਕੁਝ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ। ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ 'ਤੇ ਮੇੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਸਾ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉਠਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਚੈਪਟਰ XIV, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੈਪਟਰ XIV ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ; ਕੇਵਲ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਂਚ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਅਧਿਆਇ XIV ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਦੀ ਧਾਰਾ 155(3) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 155(3) ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਫੀਮ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਇ XIV ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ।

ਅਗਲਾ ਕੇਸ ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਸਦਾ (I.L.R. 26 Bom. 150 F.B.) | ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੁਆਰਾ 1890 ਦੇ ਬੰਬੇ ਐਕਟ IV ਦੀ ਧਾਰਾ 61(j) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਘਿਨਾਉਣੇ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 250, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 10 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਸਮੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(h) ਵਿੱਚ "ਸ਼ਿਕਾਇਤ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਝੂਠਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 250, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। *ਦੂਜਾ ਮਾਮਲਾ ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਸਵਾਮੀ*

ਗੁਰੂਸਵਾਮੀ (A.I.R. 1927 Bom. 440), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਟ ਅਤੇ ਪਾਟਕਰ, ਜੇ.ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ "ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ" ਅਧਿਕਾਰੀ" ਧਾਰਾ 190(1)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਗੈਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਪਸ਼ਟ ਤੱਥ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕੇਸ ਹੋਏ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧ, ਅਰਥਾਤ ਗਬਨ, ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੀ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਿਕਾਰਡ, ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 173, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਜਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੇਸ ਹੋਏ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਜਾਂ 304 ਜਾਂ 326 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 173, ਧਾਰਾ 323, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਗਿਆਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਬਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਜਾਂ ਮੌਤ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਤ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਸੱਟ ਦੇ ਗਬਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਉਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਗਨਿਜ਼ੇਬਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਫਾਕਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 155 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਗੈਰ-ਗਿਣਤੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਰਸਮੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 477-ਏ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ

ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰਸਮੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮਕੁੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੀਨੂੰ ਬਾਲਾ